

**ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ
ТА НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради

Інституту правотворчості та науково-
правових експертиз Національної академії
наук України

від 03 липня 2025 р., протокол № 8

Голова Вченої ради

Олексій КОТ

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудових прав

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітньо-наукова програма: Право

Статус дисципліни: вибіркова

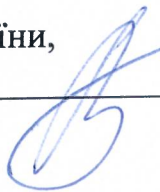
Київ 2025

Розглянуто на засіданні відділу приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України (від 23 червня 2025 р., протокол № 6).

Розробник: Костюченко Олена Євгенівна – провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор.

Гарант освітньо-наукової програми:

завідувач відділу науково-правових експертиз
Інституту правотворчості та
науково-правових експертиз НАН України,
доктор юридичних наук, професор

Лариса КРАСИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
	08 Право 081 Право <u>третій (освітньо-науковий)</u> (назва СВО)	Навчальний курс: 2 (номер) Семестр: 4 (номер) Вид контролю: залік (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – <u>16</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>30</u> ; (години) Практичні заняття – _____; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – <u>104</u> ; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру) Реферати (тощо) – _____ (кількість; № семестру)		заочна форма навчання Лекції – <u>10</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>10</u> ; (години) Практичні заняття – _____; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – <u>130</u> ; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру) Реферати – _____ (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудових прав» є формування, у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії, ґрунтовних теоретичних знань щодо охорони і захисту соціальних та трудових прав громадян за законодавством України, вироблення та удосконалення ними особливих умінь, практичних навичок, необхідних для здійснення наукової, науково-педагогічної та професійної діяльності в сфері права.

Завдання: у процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудових прав» здобувачі третього рівня вищої освіти повинні:

- опанувати основні положення доктрини трудового та соціального права;
- вміти застосовувати правовий інструментарій охорони і захисту соціально трудових прав задля попередження їх порушень та відновлення;
- сформувати навички самостійної роботи з національними та міжнародними джерелами права та судовою практикою з метою вирішення юридичних справ;
- сформувати навички аргументації правової позиції для захисту прав та інтересів клієнтів у національних судах та Європейському суді з прав людини;
- уміти застосовувати в роботі правові позиції Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини;
- посилити вміння та навички критичного аналізу, письмового й усного викладу правової позиції за конкретними обставинами справи;
- сформувати навички підготовки правових документів і процесуальних документів при розгляді спорів в юрисдикційних органах;
- здобувати навички правової аргументації власної позиції;
- розробляти актуальні підходи до правового регулювання соціально-трудових відносин з урахуванням євроінтеграційного курсу України.

Міждисциплінарні зв'язки: актуальні проблеми філософії, актуальні проблеми цивільного права, актуальні проблеми цивільного процесуального права, актуальні проблеми пенсійного права та права соціального забезпечення, актуальні проблеми трудового права.

Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудових прав» передбачає формування та розвиток у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії наступних компетентностей та досягнення результатів навчання.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну,

теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.
- СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.
- СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.
- СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
- СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
- СК08. Здатність тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.
- СК09. Здатність проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
- СК10. Здатність складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію в конкретній справі.

Результати навчання:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.
- РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.
- РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.
- РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.
- РН14. Вміло тлумачити та ефективно застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.

- РН15. Якісно проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

- РН16. Демонструвати вміння складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію у конкретній справі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Поняття та особливості охорони і захисту соціально-трудових прав

Право на працю в сучасних умовах розвитку держави, як економічне право людини. Види трудових прав та їх правове забезпечення. Зміст права на соціальне забезпечення за міжнародними стандартами. Соціальні права громадян як складова права на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло. Трудові права як об'єкт охорони і захисту. Соціальні права як об'єкт охорони і захисту. Структура правове забезпечення трудових прав та законних інтересів працівників. Роль держави у охороні і захисті соціально-трудових прав. Особливості та види суб'єктивних трудових та соціальних прав як об'єктів охорони і захисту. Повноваження органів державної влади щодо охорони і захисту соціально-трудових прав в Україні. Система органів виконавчої та судової влади як суб'єкти охорони і захисту соціально-трудових прав. Міжнародні стандарти правового забезпечення соціально-трудових права та особливості охорони і захисту цих прав міжнародними інституціями.

Тема № 2. Превентивна охорона соціально-трудових прав

Значення превентивної охорони соціально-трудових прав як умови соціально-економічного розвитку держави. Поняття охорони соціально-трудових прав. Характеристика та ознаки превентивної охорони соціально-трудових прав. Класифікація форм превентивної охорони соціально-трудових прав. Засоби охорони соціально-трудових прав. Гарантії прав як інструмент охорони соціально-трудових прав працівників. Гарантії соціальних прав громадян як інструмент охорони. Система органів державної влади, які здійснюють діяльність спрямовану на попередження правопорушень у соціально-трудовій сфері. Повноваження Державної інспекції з питань праці. Зміст нагляду і контролю у сфері праці. Інспекційне відвідування та невіїзне інспектування державного інспектора праці як форма превентивної охорони трудових прав працівників.

Тема № 3. Захист соціально-трудових прав

Захист як правовий інструмент правового забезпечення прав людини. Механізм захисту прав людини в міжнародному контексті. Форми захисту соціально-трудових прав. Способи захисту соціальних та трудових прав. Зміст способів захисту трудових та соціальних прав працівників. Система органів державної влади уповноважених на здійснення захисту соціально-трудових прав. Недержавні суб'єкти, які здійснюють захист соціально-трудових прав громадян. Коло суб'єктів, які мають право на провадження діяльності щодо захисту соціально-трудових прав громадян в Україні. «Право на справедливий суд» у контексті практики Європейського суду з прав людини.

Тема № 4. Види захисту соціально-трудових прав

Адміністративний захист соціально-трудових прав громадян. Судовий захист соціально-трудових прав громадян. Захист трудових та соціальних прав працівників у Комісії по трудових спорах (КТС). Захист соціально-трудових прав у порядку діяльності Національної служби посередництва і примирення. Самозахист соціально-трудових прав громадянами. Вітчизняна практика розгляду спорів про незаконне звільнення. Особливості захисту трудових та соціальних прав громадян в умовах воєнного стану.

Тема № 5. Особливості судового захисту соціально-трудових прав

Поняття судового захисту та його роль у системі захисту соціально-трудових прав. Розмежування судової юрисдикції при вирішенні спорів, що виникають у соціально-трудовій сфері. Порядок звернення до суду для захисту порушеного трудових чи соціальних прав. Особливості захисту трудових прав у системі національних судів. Особливості захисту соціальних прав у системі національних судів. Процесуальні особливості розгляду трудових спорів в судах загальною юрисдикції. Значення актів Конституційного Суду України та судової практики в правовому регулюванні відносин у сфері соціального забезпечення. Захист соціально-трудових прав у Європейському суді з прав людини (ЄСПЛ).

Тема № 6. Правові позиції Конституційного Суду України щодо охорони і захисту соціально-трудових прав

Правові позиції КСУ щодо прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Правові позиції КСУ щодо реалізації права на працю. Правові позиції КСУ щодо права на достатній життєвий рівень. Правові позиції КСУ щодо права на соціальний захист. Роль та значення правових позицій КСУ у правозастосовній діяльності. Правові позиції КСУ щодо трудових прав. Правові позиції КСУ щодо соціальних прав. Правові позиції КСУ щодо реалізації права на пенсію та державні допомоги.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Поняття та особливості охорони і захисту соціально-трудових прав	22	2	4			16	Залік
Тема № 2. Превентивна охорона соціально-трудових прав	24	2	6			16	
Тема № 3. Захист соціально-трудових прав	28	4	6			18	
Тема № 4. Види захисту соціально-трудових прав	28	4	6			18	
Тема № 5. Особливості судового захисту соціально-трудових прав	24	2	4			18	
Тема № 6. Правові позиції Конституційного Суду України щодо охорони і захисту соціально-трудових прав	24	2	4			18	
Всього за семестр	150	16	30			104	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Поняття та особливості охорони і захисту соціально-трудових прав	22	2	2			25	Залік
Тема № 2. Превентивна охорона соціально-трудових прав	24	1	1			20	
Тема № 3. Захист соціально-трудових прав	28	2	2			20	
Тема № 4. Види захисту соціально-трудових прав	28	2	2			20	
Тема № 5. Особливості судового захисту соціально-трудових прав	24	2	2			20	
Тема № 6. Правові позиції Конституційного Суду України щодо охорони і захисту соціально-трудових прав	24	1	2			25	
Всього за семестр	150	10	10			130	

4.2. Теми лекційних та семінарських занять

Тема № 1. Поняття та особливості охорони і захисту соціально-трудових прав

1. Трудові права як об'єкт охорони і захисту
2. Соціальні права як об'єкт охорони і захисту
3. Структура правове забезпечення трудових прав та законних інтересів працівників
4. Роль держави у охороні і захисті соціально-трудових прав

Тема № 2. Превентивна охорона соціально-трудових прав

1. Поняття охорони соціально-трудових прав.
2. Форми охорони соціально-трудових прав.
3. Засоби охорони соціально-трудових прав.
4. Гарантії прав як інструмент охорони соціально-трудових прав працівників.
5. Гарантії соціальних прав громадян як інструмент охорони.

Тема № 3. Захист соціально-трудових прав

1. Механізм захисту прав людини в міжнародному контексті.
2. Форми захисту соціально-трудових прав.
3. Способи захисту соціальних та трудових прав.
4. Система органів державної влади уповноважених на здійснення захисту соціально-трудових прав.
5. Недержавні суб'єкти, які здійснюють захист соціально-трудових прав громадян.

Тема № 4. Види захисту соціально-трудових прав

1. Адміністративний захист соціально-трудових прав громадян.
2. Судовий захист соціально-трудових прав громадян.
3. Захист трудових та соціальних прав працівників у Комісії по трудових спрах (КТС).
4. Захист соціально-трудових прав у порядку діяльності Національної служби посередництва і примирення.
5. Самозахист соціально-трудових прав громадянами.

Тема № 5. Особливості судового захисту соціально-трудових прав

1. Поняття судового захисту та його роль у системі захисту соціально-трудових прав.
2. Розмежування судової юрисдикції при вирішенні спорів, що виникають у соціально-трудої сфері.

3. Особливості захисту трудових прав у системі національних судів.
4. Особливості захисту соціальних прав у системі національних судів.
5. Захист соціально-трудова прав у Європейському суді з прав людини.

Тема № 6. Правові позиції Конституційного Суду України щодо охорони і захисту соціально-трудова прав

- 1 Правові позиції КСУ щодо прав, свобод і обов'язків людини і громадянина.
2. Правові позиції КСУ щодо реалізації права на працю.
3. Правові позиції КСУ щодо права на достатній життєвий рівень.
4. Правові позиції КСУ щодо права на соціальний захист.

4.3 Питання, що виносяться на самостійне опрацювання.

Тема № 1. Поняття та особливості охорони і захисту соціально-трудова прав

1. Характеристика системи органів державної влади, що наділені повноваженнями щодо охорони і захисту соціально-трудова прав громадян.
2. Право на працю в сучасних умовах розвитку держави, як економічне право людини.
3. Зміст права на соціальне забезпечення за міжнародними стандартами.
4. Соціальні права громадян як складова права на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Тема № 2. Превентивна охорона соціально-трудова прав

1. Характеристика норм заборон у правовому режимі праці закріплені міжнародними актами у сфері праці (Конвенції, Декларації, Рекомендації тощо).
2. Проаналізуйте вітчизняні та міжнародні підходи щодо здійснення громадського контролю за додержанням трудового законодавства та соціальних прав працівників.
3. Розкрийте повноваження Державної інспекції з питань праці.

Тема № 3. Захист соціально-трудова прав

1. Підготовка (складання) позовної заяви щодо поновлення на роботі.
2. Підготовка (складання) звернення до районного органу соціального захисту населення щодо неправомірності відмови у наданні субсидії.
3. Розкрити поняття «право на справедливий суд» у контексті практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Занотувати основні правові позиції ЄСПЛ.

Тема № 4. Види захисту соціально-трудова прав

1. Правовий аналіз Глави XV Кодексу законів про працю України на предмет розмежування порядку вирішення спорів між КТС та судами.

2. Правовий аналіз процесу врегулювання колективних трудових спорів примирною комісією та трудовим арбітражем згідно Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» від 03.03.1998 р.

Тема № 5. Особливості судового захисту соціально-трудових прав

1. Правовий аналіз гарантій захисту працівника від незаконного звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу на підставі Рішення Конституційного Суду України № 6-р(П)/2019.

2. Визначення в рамках порушень яких статей Конвенції про захист прав і основоположних свобод (04.11.1950р.) ЄСПЛ розглядає порушення трудових та соціальних прав громадян.

Тема № 6. Правові позиції Конституційного Суду України щодо охорони і захисту соціально-трудових прав

1. Правові позиції КСУ щодо реалізації права на пенсію та державні допомоги.

2. Як можуть обмежуватися права людини і громадянина у правовій спосіб.

3. Охарактеризуйте проблематику реалізації права на достатній життєвий рівень.

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми рефератів

1. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захист права на працю у судах України.
2. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту права на соціальний захист.
3. Самозахист соціально-трудових прав як правова форма захисту.
4. Практика ЄСПЛ щодо заборони примусової праці.
5. Практика ЄСПЛ щодо дискримінації у трудових правовідносинах.
6. Практика ЄСПЛ щодо незаконного звільнення з роботи.
7. Практика ЄСПЛ щодо забезпечення безпеки і гігієни праці.
8. Практика ЄСПЛ щодо захисту права на оплату праці.
9. Практика ЄСПЛ щодо права на свободу об'єднання.
10. Практика ЄСПЛ щодо призначення пенсій.
11. Практика ЄСПЛ щодо призначення державної допомоги.
12. Практика ЄСПЛ щодо дискримінації при призначенні пенсії.
13. Практика ЄСПЛ щодо зменшення пенсій чи допомог, а також затримка їх виплати.
14. Практика ЄСПЛ щодо процесуальних порушень при розгляді спорів при захисту соціально-трудових спорів в національних судах.
15. Практика національних судів щодо розгляду спорів про незаконне звільнення.
16. Практика національних судів щодо захисту щодо порушення права на оплату праці.
17. Практика національних судів щодо захисту права на пенсію та її перерахунок.
18. Практика національних судів щодо захисту права на державну соціальну допомогу.
19. Практика національних судів щодо захисту переважних прав працівників.
20. Особливості захисту трудових та соціальних прав громадян в умовах воєнного стану.

5.2. Аналіз правових позицій ЄСПЛ, Верховного Суду, аналіз та розробка проєктів нормативно-правових актів (на вибір)

1. Аналіз та аналітичний опис правових позицій Конституційного Суду України щодо захисту соціально-трудових прав.
2. Аналіз пілотного Рішення ЄСПЛ «Юрій Миколайович Іванов проти України» (Заява № 40450/04) Страсбург, 15 жовтня 2009 року Остаточне 15/01/2010.
3. Проаналізуйте проєкт законодавчого акту щодо врегулювання трудових чи соціальних відносин та підготуйте науково-правовий висновок.

4. Підготуйте проєкт нормативно-правового акта, що регулює трудові відносини, або розробіть пропозиції щодо удосконалення чинного трудового законодавства України.

.

6. Методи навчання

Лекційні заняття з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудова прав» проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Для проведення бінарних занять, «гостьових» лекцій будуть запрошуватися провідні наукові, науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти, наукових установ, практичні працівники.

В процесі проведення семінарських занять застосовуватиметься моделювання ситуативних задач, вирішення кейсів. Під час обговорення проблемних питань на семінарських заняттях обов'язковому аналізу підлягатимуть положення доктрини соціального та трудового права, джерел соціального та трудового права, зокрема рішень Європейського суду з прав людини, також аналізуватимуться постанови Великої Палати Верховного Суду, Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду та Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду щодо вирішення судових справ, що виникають з соціально-трудова правовідносин.

Для закріплення начального матеріалу складатимуться проекти правових та процесуальних документів, а саме – заяв про прийом на роботу, заяви про звільнення, трудового договору, ухвал, рішень, постанов суду у цивільних справах, що виникають з трудових правовідносин, а також позовних заяв, зокрема про поновлення на роботі та оплаті вимушеного прогулу, про оскарження рішень щодо відмови у соціальній виплаті, тощо. Здобувачі вищої освіти готуватимуть проекти нормативно-правових актів щодо врегулювання відносин, що виникають у сфері охорони соціально-трудова прав, науково-правові висновки на законопроекти, що спрямовані на врегулювання соціально-трудова відносин.

7. Методи і форми контролю

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудова прав» включає в себе поточний та підсумковий контроль.

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни 100 балів ECTS = поточний контроль 50 балів (семінарські заняття, СРС) + підсумковий контроль 50 балів.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належать: опитування на семінарських заняттях; вирішення кейсів; участь в дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей; тестування; виконання самостійних робіт. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей з навчальної дисципліни. Результати поточного контролю оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Максимальна кількість балів на поточному контролі, які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання з дисципліни «Актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудових прав». Для обліку результатів навчання використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи здобувачів вищої освіти. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, залікових книжках. *Присутність здобувачів вищої освіти при проведенні підсумкового контролю (заліку) є обов'язковою.* Максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Контрольні питання до заліку

1. Охарактеризуйте трудові права як об'єкт охорони і захисту .
2. Охарактеризуйте соціальні права громадян за законодавством України та міжнародними соціальним стандартами як об'єкт охорони і захисту.
3. Охарактеризуйте особливості превентивної охорони трудових та соціальних прав.
4. Охарактеризуйте специфіку захисту трудових прав в системі національних судів України.
5. Охарактеризуйте специфіку захисту соціальних прав в органах виконавчої влади.
6. Охарактеризуйте специфіку захисту трудових прав в системі національних судів України
7. Охарактеризуйте суть та значення видів судової практики щодо захисту соціальних та трудових прав.
8. Розкрийте роль держави при здійсненні охорони і захисту соціально-трудових прав в Україні.
9. Розкрийте та охарактеризуйте охорону і захисту соціально-трудових прав на міжнародному рівні.
10. Охарактеризуйте поняття превентивної охорони соціальних прав громадян.
11. Розкрийте сутність та зміст превентивної охорони трудових прав.
12. Розкрийте зміст та значення превентивної охорони соціальних та трудових прав професійними спілками в Україні.
13. Охарактеризуйте форми превентивної охорони соціально-трудових прав за законодавством України та розкрийте їх зміст.
14. Охарактеризуйте зміст юрисдикційних форм захисту соціально-трудових прав.
15. Розкрийте зміст і значення неюрисдикційних форм захисту соціально-трудових прав.
16. Класифікуйте види захисту соціальних та трудових прав громадян.
17. Проаналізуйте порядок звернення до Комісії по трудових спорах та їх повноваження.
18. Розкрийте особливості форм захисту соціально-трудових права.

19. Розкрийте сутність та значення адміністративного захисту соціально-трудових прав.

20. Охарактеризуйте захист трудових прав у Національній службі посередництва і примирення.

21. Розкрийте суть та значення самозахисту соціальних та трудових прав.

22. Розкрийте зміст способів захисту трудових прав.

23. Проаналізуйте види способів захисту соціальних прав громадян.

24. Класифікуйте та охарактеризуйте види відповідальності за порушення трудового законодавства України.

25. Розкрийте особливості судового захисту соціально-трудових прав в Україні.

26. Класифікуйте та розкрийте зміст трудових спорів.

27. Охарактеризуйте порядок вирішення колективних трудових спорів.

28. Охарактеризуйте переведення та зміну істотних умов праці, розкрийте їх відмінності.

29. Проаналізуйте особливості нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю в сучасних умовах як форми захисту трудових прав.

30. Розкрийте особливості охорони і захисту трудових прав працівників в умовах воєнного стану за законодавством України.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка «*відмінно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, судової (адміністративної, нотаріальної) практики, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка «*добре*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка «*задовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився помилок у відповіді або показав поверхневе знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка «*незадовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за національною

системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час визначення загальної кількості балів за поточний контроль.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	дуже добре	добре
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незадовільно
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- *90-100 балів (відмінно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;

- *82-89 балів (дуже добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував дуже добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням певного обсягу рекомендованої літератури;

- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими помилками; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням обмеженого обсягу рекомендованої літератури;

- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *60-63 (достатньо)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував достатнє знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з суттєвими помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *59 і менше (незадовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням рекомендованої літератури.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка «*відмінно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, судової (адміністративної, нотаріальної) практики, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка «*добре*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка «*задовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився помилок у відповіді або показав поверхнєве знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка «*незадовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час визначення загальної кількості балів за поточний контроль.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Залікова оцінка
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	зараховано
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незараховано
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- *90-100 балів (відмінно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;

- *82-89 балів (дуже добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував дуже добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням певного обсягу рекомендованої літератури;

- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими помилками; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням обмеженого обсягу рекомендованої літератури;

- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *60-63 (достатньо)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував достатнє знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з суттєвими помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *59 і менше (незадовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням рекомендованої літератури.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Трудове право України: підручник / за ред. О. М. Ярошенко. Харків: 2022. 376с.
2. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників: підручник. Харків: Право. 2016. 560 с.
3. Костюченко О.Є. Трудове право України: навчальний посібник. Ірпінь: Державний податковий університет. 2023. 336 с.
4. Право соціального забезпечення: навчальний посібник / за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса: ОЮА. 2022. 266 с.

Допоміжна:

1. Бурак В.Я. Правовий механізм захисту трудових прав та законних інтересів працівників: монографія. Львів: Львівський нац. ун-тет ім. Івана Франка. 2021. 440 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 11: Трудове право / ред. кол. С.М. Прилипко, М.І. Іншин, О.М. Ярошенко та ін.; Нац. акад. прав. наук України; ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. н-т ім. Ярослава Мудрого: Право. 2018. 776 с.
3. Гетьманцева Н., Митрицька Г. Правові засоби в механізмі правового регулювання суспільних відносин у сфері найманої праці. *Підприємство, господарство і право*. 2021. № 3. С. 132-140.
4. Європейська соціальна хартія (переглянута) : від 03.05.1996. Офіц. вісн. України. 2006. № 40. Ст. 2660.
5. Загальна декларація прав людини : від 10.12.1948. Офіц. вісн. України. 2008. № 93. Ст. 3103.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. Голос України. 2001. 10 січ. (№ 3).
7. Костюченко О.Є. Реалізація соціального призначення трудового права: монографія. Харків: Право. 2018. 392 с.
8. Костюченко О.Є. Зміна парадигми у стратегії виживання (на прикладі соціально-трудових відносин). Частина 1: послаблення регулятивних властивостей права. *Ірпінський юридичний часопис*: науковий журнал. 2024. Вип. 3(16). С. 189-198.
9. Костюченко О.Є. Зміна парадигми у стратегії виживання (на прикладі соціально-трудових відносин). Частина 2: зміст та обсяг соціально-трудових прав. *Ірпінський юридичний часопис*: науковий журнал. 2024. Вип. 4(17). С. 142-154.
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Вісник Конституційного суду України. 2006. № 4. С. 72-80.
11. Питання заборони та протидії дискримінації: методичні рекомендації для юристів. упорядник: Г. Христова. Київ. Рада Європи. URL: <https://rm.coe.int/16803040d8>.
12. Посібник з європейського антидискримінаційного права / Агенція Європейського Союзу з питань основоположних прав, Рада Європи. Київ. URL: https://www.echr.coe.int/documents/handbook_non_discr_iaw_ukr.pdf.
13. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. Офіц. вісн.

України. 2006. № 12. Ст. 792.

14. Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf

15. Сільченко С., Сербіна Д. Дистанційна праця: сучасний стан і перспективи розвитку правового регулювання. *Підприємство, господарство і право*. 2021. № 1. С. 93-99.

16. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020: монографія. Харків: Право, 2020. 384 с.

17. Машков К. Є., Горностай О. Б., Товт Т. О. Особливості трудових відносин в умовах воєнного стану: нормативно-правове регулювання. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. №1. С.125-131.

18. Яковлев О.А. Фундаментальні проблеми правового регулювання умов праці і встановлення гарантій для працівників : монографія. Харків : Право. 2019. 456 с.

19. Ярошенко О. М., Костюченко О.Є. Правова природа премій у системі оплати праці. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 491- 497.

Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>
2. Урядовий портал. URL: <http://kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>
5. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/?hl=uk>
7. Сайт Європейського суду з прав людини. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22languageisocode%22:\[%22UKR%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22JUDGMENTS%22,%22DECISIONS%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22languageisocode%22:[%22UKR%22],%22documentcollectionid%22:[%22JUDGMENTS%22,%22DECISIONS%22]})
8. European Commission. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/portal/page/portal/eurostat/home>
9. EUR-Lex Access to European Union law. URL: <http://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties.html>
10. Council of Europe. URL: <http://www.coe.int/en/web/conventions/home>
11. European Union. URL: https://europa.eu/european-union/index_en

Міжнародні видання:

1. Glossary of labour law and industrial relations (with special reference to the European Union). International Labour Office. Geneva. 2005. 278 p.

2. Goldblatt, Beth, 'The Right to Social Security', in Malcolm Langford, and Katharine G. Young (eds), *The Oxford Handbook of Economic and Social Rights* (online edn, Oxford Academic, 18 Aug. 2022). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4050690

3. Making the right to social security a reality for domestic workers: A global review of policy trends, statistics and extension strategies. International Labour Organization. Geneva, 2022. 103 p. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/asia/-/ro-bangkok/documents/publication/wcms_848280.pdf